

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

VI. An scientiæ diuinæ verificatiua ab ipsis differant obiectis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

objecti intuitionem: quare motio medijs formalis, etiam respectu perfectissimi intellectus, & cognoscens ad intuitionem objecti in ipso cognoscendi nequit pertingere, sed solum ad abstractiuam cognitionem, perfectiorem quidem quo perfectior intellectus sit: ex quo patet cognitionem objecti in alio, tanquam in obiecto formali non praescindere solum ab objecti intuitionem, sed hanc esse conceptu suo potius, & prorsus excludere: quare, & in Deo, qui est suae mentis perfectione ad obiectum in se, & ut in se sunt cognoscenda, intuendaque determinatus est, omnem intuitionem eorum, ex sua perfectione, non autem ex vi medijs prouenire: inde etiam clarius repugnantia usus medijs in Deo ad alicuius cognitionem explicatur: quia, determinationi ad cognoscendum obiecta in se, & ut in se sunt potentia ad ea in alio, & ut in alio sunt cognoscenda manifestissime contradicit. Contra secundo: quia uti hac solutione dicitur, nosque supra subtili obiectioni respondimus certam. 2. num. 7. ut obiecta in se, & secundum se pro quouis eorum statu, a Deo intuitu, ac non abstractue cognoscantur, oportet, ut pro illo constituta & consistentia supponantur: ergo, dum ita cognoscuntur vi medijs non cognoscuntur. Patet: quia vis motiua intentionalis medijs, ut exerceatur, obiecti positionem non expectat, aut supponit: quare intuitus, quae illam supponit, & spectat vi medijs formalis non est: quare ex determinatione diuinae mentis ad obiecti intuitionem in seipso, ex qua respondetur, usus medijs Deo repugnare conuincitur, id ipsum infero secundo iuxta dicta eodem numero 7. quia posito, & statuto in aperto obiecto, ac subinde clara eius visione, & intuitionem tota vis intentionalis medijs, eiusque motio, & exercitium tam in actu primo, quam in actu secundo impeditur: ergo vi eius nequit obiectum cognosci.

4. Postrema conclusionis probatio ex conceptu infinitatis simpliciter, & indiuisibiliter e genere suo per denegationem termini etiam extrinseci pendenda est contra aduersarios: in meis enim principis non urget, ut videbimus controu. 4. de voluntate: conceptum hunc praedicatis diuinis omnibus communem explicuimus ex intuitu, & demonstrauimus controu. 1. de essentia & attributis, atque a conceptu infinitatis (si qua esse potest) creati in suo, non tamen e genere suo, & simpliciter infiniti, sed ex partibus eiusdem generis compacta penes id distingui, quod hanc terminum solum intrinsecum excludat, tunc extrinsecum generis, & specie eiusdem. Ex quo sic arguo. Scientia Dei, ubi primum est, atque esse diuina intelligitur e conceptu suo indiuisibili infinita simpliciter e genere suo per denegationem termini, etiam extrinseci, generis eiusdem, & est, & intelligitur: ergo contradicit seipso cuius Scientia diuina, quae extra id, quod in eius conceptu primo, & metaphysice adhuc indiuisibili claudatur asseratur: est ex eo principio euidens consequentia: quippe quae solum sententiam principij eius explicatius continet. Pergo. Sed cognitio, & Scientia diuina ex Deo, & cognoscens, & obiecto specificatio & primario, primo est, intelligiturque diuina, & pro tunc ita infinita simpliciter e genere suo & conceptu, etiam metaphysice indiuisibili, per denegationem termini, etiam extrinseci, ut nihil in genere diuinae Scientiae extra illum primum conceptum diuinae Scientiae, (qui proinde Omniscentiae conceptus est) sit possibile: ergo nequit esse in Deo Scientia obiecti alicuius in alio, tanquam in medio formali, ut fert nostra Conclusio.

5. Illationem hanc postremam, quae ab alijs videtur remota, sic prioribus reliquis adiungo: quia pro illo priori, quo Deum solum, ut obiectum primum terminatum, & adequatum specificatum sui diuinae Scientiae & Omniscentiae habet, medium nullum suam vim motiuam exerceat, imò nec ipsum adest, sed solum Deus, ut specificatum adequatum suae cognitionis: vel ergo pro posteriori signo, pro quo solum adest potest, mouet medium formale ad cognitionem obiecti in ipso, vel non mouet: si non mouet: ergo medium formale non est, neque suum munus exerceat, sicuti cetera obiecta, quae nullatenus media formalia sunt. Si intentionaliter mouent: Deum ad cognitionem alterius in ipso, tanquam medio: ergo ea obiecti illius Scientia in priori illo, quo seipsum Deus, ut adequatum suae Scientiae specificatum, & primum

terminatum cognoscit non est: siquidem motio intentionalis ad scientiam iam suppositam esse nequit: ergo praeter scientiam illam diuinam formalem scientia alia diuina erit: quare neque simpliciter e genere suo, & concepta indiuisibili infinita erit per denegationem termini extrinseci, excludensque conceptum omnem Scientiae formalis diuinae, quod extra ipsam sit: quod principio illi, ex quo arguimus aperte contradicit.

6. Infero ulterius: Mouet pro posteriori medium illud formale ad cognitionem alterius in ipso: ergo hanc diuinam cognitionem (quacumque & quouis loco sit) specificat, quae est alia (est proxima data affinis) probatio: ergo Deus, qui in se directe tendit, ac fit, ut in obiectum primum terminatum, & specificatum adequatum, adequatum specificatum non est, quod repugnantiam inuoluit: siquidem postrema consequentia pars prima eiusdem a nobis, & fere potiori, ac profundiori Theologorum patre statuta contradicit. Secunda vero consequentia certo deducitur ex prima: quam sic proba: quia est obiectum pure terminatum Scientiam sui specificare non oportet, ut ex dictis de diuinae Scientiae specificatio, atque illius ad obiecta reliqua pure terminata, & materialia extensione constat: aut obiectum motiuum intentionale, ac tale munus exerceat, & mouens ad cognitionem alicuius (ut exerceat, mouereque debet medium quodvis formale, quae tale) est obiectum formale, & ratio, sub qua cognitionis illius est de ratione obiecti formalis, & rationis sub qua quis mouetur ad cognitionem est specificare cognitionem ad quam obiectum formale, & ratio sub qua mouens est ut etiam aduersarij Theologi supponunt: ergo, si medium formale suum munus exerceat, atque intentionaliter mouet ad alterius cognitionem in ipso, eam formaliter, & vere specificat, ut primo inferabamus.

7. Quod virique rationi de infinitate simpliciter e genere, & conceptu suo indiuisibili, & de adequato specificatio tentari effugium poterat: nempe in illo priori, quo se solum Deus cognoscere intelligitur, hanc etiam representationem obiectorum in alijs tanquam medijs formalibus aditae: (quemadmodum & obiectorum reliquorum materialium aditae dicimus) ex proxima & postrema ratione praecipuum est sicuti quilibet. certam. 1. praecipuum ubi num. 6. satis apparentem rationem propoluimus, & deinceps discimus. Mitto aliam probationem ex eo, quod si Deus aliquid in alio tanquam in medio cognoscat eius de omnibus, & singulis obiectis suis aequae euidens, & certitudinis esse nequeat: id quod, & contra omnes Theologos est, & diuinae cognitionis perfectioni repugnans. Hanc rationem efformabo dispartit. 2. cert. 1. num. 7. Ex quibus omnibus huculque dictis, & assertis, de medijs diuinae cognitionis cum specificatum, tum vniuersum liquido apparet: Deum, & se, & reliqua omnia obiecta in ipsis solum, ac non in alio, tanquam in medio formali, Scientia sua penetrare, neque aliter vquam posse cognoscere: sed tamen ad disputationis exactam absolutionem restat adhuc inquirendum, ac definiendum: an ad obiectum aliquod cognoscendum verificatione aliquo eget Deus: quia de eo prolixè, & contentiose nunc a Recentioribus, nec satis dilucide, sed mediocriter ad eam decidendam mixtione, & confusione disputatur.

QVÆSTIO VI.

An Scientia diuina verificatiua ab ipsis differant obiectis?

VÆSTIO hac respectu Scientiae Dei quatenus Deum ipsum attingit non procedit: nec procederet de absolute futuris, si ea non tota antea aeternitate, sed in tempore solum, & duratione, qua de presenti sunt, Deus solum cognosceret: Dei enim, & cuiuscumque obiecti absoluta actualis, & praesens existentia, sine

ad actualis veritatis & obiecti, & iudicio illi concedenda adæquatum constitutionem, & si hæc ex intrinseca iudicij entitate, & extrinseca obiecti positione consuleretur, est satis liquidum in actuali absoluta præsentia obiecti satis determinatum est, ut ipsum, potiusquam eius negatio, quæ de præsentia abest, adesse percipiatur, ac subinde iudicetur: sicuti in præsentia obiecti sensibilis, quod seipso, ac sine specierum interiecta sensu percipitur, sufficiens determinatum sensibus est, ut illud potius, quam aliud oppositum, quod abest, percipiant, etsi hoc percipere possunt, imo perciperent de facto, si adesset: atque item cognitioni seu iudicio de absoluta obiecti præsentia, & existentia, cui coexistit, veritas necessario actu aderit; etsi hæc ex iudicij, & obiecti existentia consuleretur: solum igitur veritas, veritasque quælibet potest de creatis obiectis, quæ actu de præsentia possunt non sunt, cum cognoscuntur, ut non erant ab æterno, & ex æternitate, ex qua à Deo (ut dixi) cognita sunt omnia, cum possibilia, tum futura conditionata, tum futura absolute: in quibus omnibus eadem est formalis (etsi ex parte materiæ diversa) & communis difficultas: siue possibilia, & futura conditionata præcisiue, siue pure talia considerentur.

CERTAMEN I.

Omnibus communia, & supponenda, atque aduersariorum sententia.

1. **I**n primis cunctis in consensu esse debet, præfata omnia, quæ actu, & de præsentia non sunt cum actu cognoscuntur, absolute, neque esse, neque existere: ac proinde, pro tunc, nullam habere actuale absolutam existentiam: etsi neque habeant negationem necessariam absolute existentia: quia eorum negatio contingens, re late ad Deum saltem est, qui potuit pro ea duratione, cuiusmodi obiecta absoluta existentia donare, cum eam ipso non consulit. Hoc patet, quia non esse necessarium, necessarium essendi absolute absolutam negatio chimæris, & impossibilis propria est, quæ à se non sunt: sicuti & Deo necessaria est absoluta existentia actualis siue actu absolute esse, quia à se est: unde, nec Deus ab actuali absolute esse, nec impossibilia ab actuali absolute non esse possunt præcisiue. Possibilia vero creata inter Deum, & chimæras media de conceptu, & essentia sua, à se absolute nec sunt, nec non sunt, sed ab absoluta sua, & actuali existentia præcisiue, pro eoque statu possibilitatis suæ, nec sui existentiam actualem, neque eius absolutam negationem excludunt, ut supra d. 4. quæst. i. certam. 4. dicebamus: imo negationis existentia actualis suæ possibilitatis existentia suæ possibilitatem concernit, titulo contingentia, alterutrum in existendo, cuius ratione conceptus possibilitatis ab actuali existentia potest siue fictione præcisiue, quia neque à se, essentiaque sua est, & existit, ut existit Deus: nec non existit à se, & essentia sua, sicut impossibilia & chimæra non existunt, ut tum ibi, tum hic q. 4. art. 1. n. 4. docuimus.

2. His communibus statutis, concors Thomistarum Recentiorum sententia est: ea omnia, quæ absolute, & actu non existunt, cum actu, & absolute pro statu quouis suo cognoscuntur, verificatio aliquo, seu determinatio veritatis suæ obiectiue egere, dixi determinatio veritatis suæ obiectiue: ne sententia hæc cum alia confundatur eorundem sententia de necessitate mediorum, siue materialium, siue formalium, ut à Deo creata, siue posita, siue negata, quæ actu exercite, & absolute sunt ab æterno cognoscuntur: quæ sententia, etsi veritas obiectiue ex tunc illis adesset locum haberet, atque ex aliis ipsorum principijs, à nobis hic diluendis, deduci tentatur: etsi quæ præfati quæstioni inferuentia misceant, vicio, (ut notabam) supra d. 5. in præfatione cunctis, quia antea de creaturarum vel in se, vel in alio disputabant communi: itaque sententia hæc docet, non existentia absolute actu, & actu, cum cognoscuntur, non nisi ab alio formaliter,

& vere obiectiue veritatem habere, quæ & terminare valeant diuinam cognitionem, & Dei cognoscentis mentem determinare. Id quod verum, formaliter loquendo esset, etsi, nec ad entitatis ipsorum appositionem, tanquam media materialia, nec ut cognita, & præcognita ad mouendum cognoscentem intentionaliter ad ipsorum cognitionem illud aliud requireretur, ut in eorum sententia etiam requiritur. Sed specierum impressarum adinstar mentem incognitum illud aliud ad creaturarum cognitionem determinaret. Atque hanc esse speciem Thomistarum Recentiorum in speciali hac, & ab examinatis diuersa difficultate mentem, eorum, quæ postea adducemus, atque ad hanc speciem difficultatem spectant, fundamenta monstrabunt.

3. Igitur præfati Thomistæ in præfati quæstione, atque difficultate speciali ab examinatis hæcenus diuersa pro diversitatibus eorum, quæ actu exercite, & absolute non sunt, cum à Deo ex æternitate cognoscuntur, diuersa verificatiua, & determinatiua assignant. Nempe pro statu possibilitatis ipsorum omnipotentiam: pro statu futuritionis conditionatæ decretum absolutum ex parte actus, & conditionatum ex parte obiecti: pro futuris absolutis decretum omni ex parte absolutum: contra eos tamen ea omnia ad rem præsentem faciunt, quæ disputat, s. nec decreta ex parte subiecti absolute, & conditionata ex parte obiecti pro futuritione contingentium conditionata, neque omnino absolute pro futuritione eorundem absolute Deo adesse posse monstrant: etenim, si hæc absque eiusmodi verificatiuis, & determinatiuis, ut à Deo cognoscantur ex æternitate, ex qua (eorum sapientioribus factibus, & manifestis rationibus contra præsentiam rerum in æternitate ex æternitate) non erant, & tamen pro statu conditionato cognoscuntur: ergo, & reliqua absque eiusmodi determinatiuis, & verificatiuis ex æternitate ex qua non sunt, fore sub hypothese cognoscuntur. Secundo cum contingentium conditionatorum adæquatum determinatiuum, & verificatiuum, sicuti neque adæquatum essentiale illorum principium, (cum essentiale illorum principium sit voluntas creata) decretum illud non sit, deficiatque alterum partiale conuerficiuum absolute, & actu, solumque adsit suspense, & in hypothese, si ita poni verificatiuum, & determinatiuum ad eam futuritionem cognoscendam sit satis, determinatiuum, & verificatiuum absolute, & sufficienter tale ab his Doctoribus non afferetur.

4. Hæc etiam ratione impugnatur verificatiuum, & determinatiuum omnipotentia pro possibilitate cognitione: siquidem contingentium nobis proxime liberorum principium, seu terminus essentialis omnipotentia sola non est, sed voluntas possibilis. Nec dicere poteris non esse idem verificatiuum, seu determinatiuum, de quo nunc agimus, atque principium actuum seu terminus essentialis, & necessarius ad consistentiam obiecti pro statu, in quo cognoscitur. Principium enim, aut terminus essentialis ad consistentiam obiecti, quæ talia, media materialia sunt cognitionis obiecti de quibus nunc non agitur (quia de illis actum fuit d. 6.) sed de aliis verificatiuis, & determinatiuis ad veritatem obiectiue creaturarum constituendam quæ diuersa esse diximus: quare ex eo, quod in omnipotentia sola principium, seu terminus adæquatus possibilitatis earum creaturarum non sit, nec decretum absolutum subiectiue, & obiectiue conditionatum pro futuritione contingentium conditionatorum, non inferetur eadem non esse adæquata verificatiua, & determinatiua quæstionis præfatis. Sed (ut aliam impugnationem contra Authores similis maiori ex parte sententia fecunda nunc taceam quæ contra sententiam hanc primam eandem vim habet.) Contra, quia verificatiuum, & determinatiuum in sensu etiam quæstionis præfatis non potest disparare se habere ad obiectum, cui veritatem, & determinandi vim ad sui cognitionem tribuit: quare, etsi, quæ actuum & determinatiuum essentialis obiecti non habeat formaliter, realiter tamen, quia alterutro modo se ad obiectum habet, id obiecto præstat: quia id est ut connexum, nequit autem connexio hæc esse, nisi, vel quia essentialis eius principium, vel terminus est. Contra secundo: quia, cum ens, & verum ut conerou, metaph. ostendam idem, adhuc formaliter, siue, nequit principium

principium & terminus essentialis consistentie entitativae obiecti esse, quin, & consistentie veritatis obiectivae illius & principium, & terminus essentialis sit: nec video, quia ratione dividi ab hisce alterum ab altero possit.

5. Impugno tertio sententiam praefatam, quoad statum futuritionis conditionatae, & possibilitatis in futuris absolute, quae ex aeternitate, ex qua à Deo cognoscuntur actus, & absolute, & exercite non fuere: etenim, cum futuritio absoluta possibilitatem non aboleat, sed perficiat, atque ad actum perducatur, vel identicum, vel censeo, vel, ut Thomistae volunt additum possibilitati rerum, & adiunctum, atque ex aeternitate Dei sit de eorum futuritione pro cuiusque duratione decretum, ut horum possibilitati ad actum per decretum illud deductae cognoscendae verificativae, & determinativae actuale ex aeternitate assignentur, recursus ad omnipotentiam est otiosus: maxime, cum iidem Thomistae Scientiam visionis de absolute futuris eorum causam esse directricem, etiam non meliore Theologia, fateantur. Secundo simili ratione ex praesentia reali futurorum aeternitati, quam iidem defendunt, otiosum verificativum, & determinativum Omnipotentiae in statu possibilitum cognoscendis possibilitibus ostenditur. Similique dictio contra determinativum, & verificativum futuritionis conditionatae. Denique, cum praesentia futurorum ex aeternitate, quam Thomistae iidem inaequere, actu absolute & exercite futura Deo cognoscenti praesentent, aequae, atque, cum actu, & de praesentis nostro sunt, decretum, quo tandem in tempore apponuntur, absolute ad existentia atque futura cognoscenda superfluet. Sine vero non superfluit, sed est satis, & necessarium praesentia eorum ex aeternitate ut ex illa ideo videantur, erit inutilis.

6. Ad eadem à nobis discedenda atque à doctoribus praefatis plus satis dissecta principia offendentes Recentiores ex nostris acuti Antonius Perez Valende in 1. p. sine de Deo vno d. 6. c. 9. §. Obiectus 4. & Gaspar de Ribadeneyra subobliventius ipsius doctrinam tradens tractatu cuto de Scientia, clarius tamen manifestis, & ore, docuerunt quaeunque actuale existentiam, exercite, & absolute in se non habent pro eo statu, pro quo cognoscenda sunt, sufficiens determinativum, & verificativum in se non habere, ut, à Deo etiam, cognoscantur: quare aliunde, & extrinsecus esse ipsis quaerendum & designandum. Cum autem creata omnia ex aeternitate pro omni eorum statu, ex qua nullum eorum actu absolute est, à Deo cognoscantur, ad Deum, qui solus aeternus est cum Dominicanis Thomistis recurrunt, eisque quoad verificativum & determinativum cognitionis divinae de creaturis pro statu possibilitatis conveniunt: divinamque intelligentiam pro verificativo, & determinativo admittant. In determinativum vero, & verificativum cognitionis divinae de liberis nostris futuris, tam conditionatis, quam absolutis, cum Thomistae decreta memorata cum illorum libertate consistere posse non videant singularem viam capessunt. Assignant enim pro conditionatis divinam conditionatam Scientiam, pro absolutis absolutam.

CERTAMEN II.

Postrema haec Recentiorum sententia revocatur.

Quia sententia haec quoad verificativum, & determinativum possibilitum, pro statu possibilitatis designandum convenit cum prima, Omnipotentiam designans, datis impugnationibus contra primam patet proportionem servata: quibus addo hanc sententiam supponere possibilitatem rerum formaliter realiter Omnipotentiam esse, id quod falsum esse ostendimus controu. metaphysica d. 1. ex instructo, & obiter hic d. 5. quæst. 1. cert. 3. n. 4. quia, etsi nondum absolute & actu existentia possint denominationes actuales intentionales ab actualibus formis recipere (ut patet in denominatione actu cognitorum,

quae eisdem convenit possibilitibus omnium sententia ab actuali de ipsis cognitione, & exemplis aliis pluribus) aliter de realibus denominationibus, ac non pure intentionalibus exemplum nullum est actualis denominationis ab actuali aliqua forma praefata subiecto, quod non existat positum, & praexistat, nisi ad Dominicanam doctrinam de existentia materiae per existentiam formae migraretur. Contra secundò: quia, ut ea subiecti existentia non requiratur in subiecto non existente, siue ex eius parte, quia à forma differt capacitas eam denominationem inspicendi requiritur; nec forma ipsi capacitem affert. Alioquin ab omnipotentia non minus possibilis Hircoceruus esset, quam Petrus: quid igitur est capacitas illa Petri, ex parte sui, ad eam denominationem, ut possibilis ab omnipotentia sit, atque cum illa, ut forma concretum hoc actu possibile constituat: quidve ut eam recipiat denominationem Hircoceruo deficiat: si praedictorum huius repugnantiam intrinsecam eam incapacitem esse; & praedicatorum Petri non repugnantiam intrinsecam capacitem, quidve aliud dixeris à forma seu Omnipotentia diversum: id ipsum nos intrinsecam Petri possibilitatem, Hircocerui impossibilitatem dicimus: & quidem, cum recentioribus hisce, ut argumenta eludant familiaris distinctio sit *possibilis, ut quo & possibilis ut quod* (ne solutionis eluso, vel ita respondentium illud, in aperto sit, ac deprehendatur) vnum ex parte formae omnipotentiae denominantis, & aliud ex parte subiecti denominari proponi, & in eo concreto adesse faciendum necessarium ipsis est.

2. Contra tertio, ut oppignorat in fidem certam. 1. num. 4. liberemus: quia actus vitales non à sola Omnipotentia possibiles sunt, sed ab ea, & potentia vitali possibili solum, & necdum existente positum pro sua possibilitate statum, pro quo eorum actum, ut possibilitum respectum essentialem terminat: ergo non à sola Omnipotentia tanquam forma, & *ut quo* possibilitatem vitales actus habent formaliter, sed ab ea, & potentia vitali possibili: quare & hanc completè possibilem atque ex quo & quod constitutam, ac proinde ipsam quod potentia vitalis possibilis: (quod in se & intrinsecè nihil actu est per se) est pro parte formae constitutivum actum vitalem possibilem assignare debetis: id quod paradoxum est multo ex capite, ut patet, & quia concretum vnius generis esse formam denominantem alterius concreti generis eisdem, v.g. vnum album, dextrum vel visum alterius albi dextri, vel visi est ridiculum. Dices: potentiam vitalem solum Omnipotentiam, ut terminum adequatum essentialem, sui, ut possibilis respicere, atque ab ipsa proinde adequatè denominari: quare, quia hanc actus vitales possibiles possibilem concernunt, & tanquam terminum essentialem respiciunt, non posse non omnipotentiam respicere à qua etiam possibiles continentur.

3. Contra tamen: quia is respectus actuum vitalium ad Omnipotentiam, quatenus aequè immediate, & primo, atque Omnipotentiam, respiciunt possibilitatem potentiae vitalis, & haec respicit Omnipotentiam, ut terminum seu formam adequatam, & proximam, solum probat actus vitales possibiles qua parte respiciunt proximè potentias vitales possibiles, ut terminum essentialem & formam partialem proximam, qua in esse possibilitum constituntur, mediate respicere Omnipotentiam: ergo ab ea non constituntur adequatè actus vitales proximè possibiles, ut de se patet. Secundo solutio haec probat absurdum, quod deducebamus: nempe vnum concretum aliud generis eiusdem posse contra omnes philosophos, & communem hominum apprehensionem constituisse, & denominare. Adde iuxta hanc doctrinam minime, vel saltem aegre, defendi posse essentialiam possibilem rei ab eius existentia realiter indistingui. Cum certum sit Omnipotentiam, qua formaliter essentia rerum consistit, ac non repugnat, esseque possibilem à Petri existentia realiter, & immensè differre: quare doctrina haec à doctrina societatis valde discordat, & haec satis contra huius sententiae suppositionem pluries à nobis ex instructo impugnata.

4. Iam doctrinam hanc quoad questionem de verificativo, & determinativo divinae scientiae de possibilitibus attinet, sic impugno: quia cognitio divina de Petro possibilis

possibili non attingit solam possibilitatem, eiusque veritatem intrinsecam, sed prædicat etiam Petri, quæ nec omnipotentia nec scientia simplicis intelligentiæ sunt: alioqui nihil extra se Deus cognoscere, cum cognoscit, & iudicat Petrum v. g. esse possibilem: neque eius indicium obiectum esset vltimum, præter vel omnipotentiam, vel scientiam simplicis intelligentiæ: ac proinde hoc ipsum iudicium esset, omnipotentia est omnipotentia, vel scientia de omnipotentia est scientia de omnipotentia, imo distinctio illi aduersariis familiari in rebus hisce vt *quo*, & vt *quod* locus non esset: cum ergo vltra potentiam, & scientiam prædicat Petri, quoad intrinsecum, cognoscenda sunt, & quoad intrinsecum sui neque omnipotentia, neque scientia simplicis intelligentiæ, tanquam forma constituantur, facit aduersarij debent in prædicatis ipsi Petri obiectum veritatem, siue cognoscibilitatem esse, quam etiam Dei cognitio, vltra omni potentiam, vel scientiam repræsentet, & qua Petrus possibilis diuinum terminet cognitionem.

5. Vnde inferitur: in prædicatis intrinsecis Petri possibilis esse veritatem, qua etiam scientiam illam, siue Deum ad illam determinet: cum Dei omnis scientia, quæ veritatis omnis scientia est, nihil aliud, quam obiectum veritatem cuiusvis, pro statu quouis, vt illius determinate scientia sit, pro determinatio requirit, vt supra d. 5. qu. 1. certam. 1. a num. 2. & certam. 3. num. 1. & fufius d. 4. quæst. 3. docebamus. inde etiam inferitur ad consistentiam veritatis scientia simplicis intelligentiæ, quæ de intrinsecis illis Petri possibilis, seu, quod idem ad rem præsentem, futuri, nondum existentis, tamen cum cognoscitur opus actuali verificatio non esse: imo hoc esse impossibile, siquidem actu Petrus quoad intrinsecum ipsi prædicata non est, & tamen vere cognoscitur: quia actu esse non dicitur, sed esse posse: ad quod opus non est Petri actualitate, quæ non asseritur, sed quod esse possit, vt asseritur ad eam satis est, vt assertio assertio conformetur, quod ipsam formaliter esse, veram assertionem.

6. Frustra item ab his Doctoribus pro determinatio & verificatio cognitionis de Petro possibili scientia simplicis intelligentiæ designatur: quandoquidem Petri possibilitati, qua formaliter possibilis constituitur omnipotentiam actualem quidem, & æternam esse aiunt: in qua satis actualis determinatio, & verificatio adest: imo, non frustraneum modo, verificatio scientia simplicis intelligentiæ est, sed impossibile, siquidem Petri possibilitas, seu Petrus possibilis actu prioritate obiectiua ad sui veritatis, scientiam constituitur, & intimus est quam post per scientiam possit constitui: id autem solum cognoscitur, cum Petrus cognoscitur possibilis: non autem cognoscitur cognitus, quia talis enim, non possibilis quidem per scientiam simplicis intelligentiæ, sed actu cognitus à Deo per scientiam visionis solummodo cognosci potest: demum, vt ita cognoscatur Petri possibilitas vere actu possibilis per scientiam de eo, qua tali actuali oportet facit obiectum terminatum ad hanc scientiam non supponit sed subsequi, contra commune omnium iudicium: quod autem inde absurda, maxime in scholæ Societatis principis inferantur ex parte saltem inferius ostendimus. Accidit, si scientia ipsa verificatio sui, & veritatem obiecti formaliter constituitur sit. Omnis scientia diuina de quouis obiecto actu absolute non existente in se recte solum modo esse poterit.

CERTAMEN III.

Verificatio futuritionis vtriusque ab his Recentioribus nostris assignatum speciatim refellitur primo.

P. Præter hæcenus data contra verificatio possibilium, ac scientia de ipsis quod prædicti Recentiores nostri (non quidem ex necessitate principiorum, quibus ducuntur, & quibus designata omnipotentia sic Christoph. de Orreaga, de Deo Vno. Tomus I.

bat satis, (sed vi consequentiæ ad ea, quæ de verificatio futurorum dicturi erant) addiderunt proportionem seruata verificatio futurorum æquo impetu impugnant; singularem tamen verificatio scientia media de futuris conditionate, & scientia visionis, & absolute de absolute futuris specialibus argumentis refellenda hic sunt. Et primo verificatio scientia media de futuris, quod ipsam scientia media de ipsis ab his Recentioribus dicitur esse, sic impugno primo. Idco per hosce cognoscitur actu à Deo futurum contingens conditionatum, quia est actu & determinate, verum, cum ita cognoscitur: siue, quia à verificatio, & determinatio actuali habet actualem veritatem determinatam: atqui ideo est actu determinate verum, siue habet à verificatio, & determinatio actualem veritatem determinatam futurum contingens conditionatum, quia à Deo cognoscitur per vos: ergo ideo cognoscitur contingens conditionatum, quia cognoscitur, siue ideo est scientia media, quia est scientia media.

2. Proba (si potes) Dominicans tua doctrina supposita scientiam medianam nostram quam negant firmissime, & conantur adhuc irridere: vt appareat quanto scholæ Societatis damno, quæ pro libertate nostrorum actuum cum prædeterminationis certitudine concilianda diuino illustrata lumine scientiam hanc ex scripturis, patribus, & rationibus in lucem protulit, totque lucubrationum laboribus defendit, atque illustrat, doctrinam hanc Recentiores excogitant, quæ merito irrationalis reddatur, & ridicula. Redundum ergo his erit ad probationes nostrorum antiquorum ab his verificatio independentes, imo ipsis aduersas, vt scientia media assertores se, & vindices esse abique audientium risu prodeantur. Scio nonnullos, nescio quas formalitates in scientia media diuisisse, vt altera verificatio, & determinatio sui ipsius sit si bique præcedat; altera vero seipsam sequatur; sed hæc ad questionem de re, atque à præcisionibus pure mentalibus independentem inania prius, & nugæ sunt.

3. Antonius Perez citato c. 9. versu *sed rogas num.* 114. in quo hanc proponit, versatque difficultatem, clariorque mentem explicat suam, plura secum pugnantia docet. Primo sub eius paragraphi initium causalitatis obiectiua in actu primo; siue vim determinatiuam contingens conditionati ad scientiam medianam non posse esse scientiam, ne conditionata scientia suum causam dicatur. Circa medium vero responderi difficultati statum intrinsecum à re ipsa indistinctum esse scientia conditionate causam; illum autem statum non esse statum qui in re sit, sed qui esset, si conditio poneretur; quem satis esse, vt causa scientia sit, inquit, quia causa intentionalis est, quæ existentiam actualem sui ex parte actus primi non requirit, vt causet, (id quod constat exemplis quotidianis plurimis) quam causam physicam ex parte actus primi ad causandum supponunt: ac proinde ab obiecto non existente actu progredi potest. Concludit autem paragraphum. *Ceterum causalitatem in actu primo obiectum scientia media non habet, sed haberet, si poneretur conditio, & nunc solum existit in suo effectu, qui est scientia media.*

4. Præter proxima verbatim transcripta, fere reliqua Doctoris huius verba (nec solum sentia) sunt: in quibus non vnam tantum contradictionem deprehendi. Primam in postremis verbis scientia media est effectus contingentis, qui esset, si conditio poneretur: alii effectus omnis in actu secundo dicitur vt essentiali terminum, & correlatum causam sui in actu primo pro priori modo sufficienti constitutum; alias esset, & non esset illius effectus: ergo, cum per scientia media sit effectus illius contingentis conditionati, quod actu in se non est, sed esset, si conditio poneretur supponitur in eiusmodi contingenti, quod actu non est, sed esset, si conditio poneretur sufficiens constitutio in actu primo ad causandam scientiam medianam secundo eorum verborum sententia contradicit alteri, quæ asserbat statum intrinsecum conditionatum contingentis esse causam scientia media: quia ad causandum intentionaliter non requiritur ex parte causæ existentia actualis: ac proinde non existente actu potest effectus procedere.

5. Ex qua verissima, & fere omnibus constanti ratione, Z z ne,

ne, verificationum, omne pro possibile, & futuris utitur, quia eo per causam formalem nempe ignitionem, vel calefactionem, quia formaliter ignis, vel calefactus ignis constituitur, respondet: idcirco Antonius Perez sententia huius principii citato, *§. causationi in actu secundo* obiecti contingentis conditionati solum per scientiam mediam responderi faceret: quia ea mouens, seu agens in actu secundo constituitur, sicut agens in actu secundo formaliter constituitur, per actionem; non autem per illam reddi causalem rationem posse causalitatis eius obiecti in actu primo respectu scientie suae.

8. Et hoc sane alique aliud praeerea probat exemplum responsionis rectae ad secundum illud, scilicet: ideo nos velle, quia volumus, ea quidem responsione causam formalem huius concreti volumus nempe volitionem nostram, sapienter designamus; quod si non de concreti huius volumus, in actu secundo, deque eius formalis causa rogaemus, sed de nostrae volitionis causa in actu primo, seu potestate, a qua volitio procedit, sicut in praesenti de virtute actus, seu motus intentionali in actu primo obiecti contingentis conditionati inquirunt, inepit, & contradictorie per volitionem nostram responderetur. Contra secundo: quia ea responsio de actibus, siue de actionibus liberis formaliter immediate, & proxime est, respectu quorum causa determinata in actu primo nulla assignari, reddere potest, cur determinate volitio prius, quam eius emissio, seu volitio sit, cum ea, qua libera non possit principium sui determinatum habere, sed praefus indeterminatum, & ad ipsam, cuiusque oppositum prorsus indifferens: quare ipsa sibi ea tora determinata existentia suae, praeter eius oppositum determinatio: ac proinde nulla extra ipsam determinata existentia suae praeter oppositum causa reddi potest; quod etiam sapienter denotatur: scilicet autem in actu praesenti res habet. Nam scientia media libera formaliter immediate, & proxime non est, neque in ipsa eius determinatio esse potest, ut sit potius quam non sit: quare neque ipsa pro determinatone suae existentiae reddi sapienter potest; sed signanda est in alio, quod ipsam naturam antecedit, & a quo in actu primo determinata existentia eius praeter oppositum determinatur: quod si ea determinatio in actu primo ad scientiam non sit in obiecto nudo, sed addita illi per scientiam, scientia ipsa pro causa immediata, & ratione proxima suae determinatae existentiae praeter eius oppositum beatissime ab hisce redditur. Illa ratio ostendens rogamus, cur Petrus sit homo, quia est animal rationale, ad rem non est: tum, quia per causas metaphysicas materialem, & formalem seu genus, & differentias redditur tum, quia inde fit explicatius, esse idem ipsum propositum quare definitio illationis ad definitum medium percipuum est: quorum neutrum in re praesenti inuenitur.

CERTAMEN IV.

Eiusdem sententiae à libertate Scientiae impugnatio secunda.

1. Secundo eadem Recentiorum doctrina à libertate Scientiae mediae (cuius nuper meminimus) confutatur; etenim Scientia haec media conditionate futuro contingenti libera & absolute libera est: his doctoribus. Siquidem ita de facto, & absolute est, ut absolute potuerit non esse; aut non habet libertatem absolutam mediatam à decreto Dei absoluto, quod pro statu futuri contingentis conditionate non extat: ergo habet immediatam & proximam absolutam libertatem: sed hanc non habet realiter formaliter à voluntate diuina, à qua realiter formaliter non progreditur, esse realiter materialiter, & identice ab ea & reliquis diuinis progreditur: ergo eam habet in horum sententia ab intellectu diuino à quo realiter formaliter procedit. Infero inde: ergo intellectus diuinus realiter formaliter, nec solum realiter materialiter, & identice est potentia libera, quod est exotum, & absurdum. Prohibitionemque formalis libertatis

7. Ceterum doctrina, & exempla haec difficultatem & responsi ineptitudinem non euacuant. Primo enim exempla omnia rationum redditurum per causam formalem, siue physicam siue metaphysicam eius, de quo rogarur, sunt; ut singula consideranti parebit: quare recte in eis responderetur; in praesenti vero de causa effectus, seu denominationis formalis scientiae, aut motionis in actu secundo ab obiecto conditionato procedentis non inquirunt, sed de eius actiuitate intentionali, vique ipsius determinatiua determinate, seu determinatiua in actu primo ad sui cognitionem, seu motionem actualem, & exercitiam pro posteriori, & actu secundo reddere autem rationem causalem, quia est motio in actu secundo siue eius obiecti cognitio, siue his, siue illis terminis explicetur, est reducere actum secundum causam ad actum ipsius primum, atque posterius illud naturae pro naturae priori contradictione, & ineptitudine manifesta collocare: id quod exemplo primo demonstratur. An rogamus, cur ignis calefactus sit? sapienter, ac non barde, & repugnanter respondeas: quia igitur, vel calefacit? minime obrationes datas: est rogamus, cur in actu secundo igitur, vel cale-

Disp. VII. Quæst. VI. Certam. IV. 367

libertas immediata, & proxima actus ab indifferentia ad virtutis (quod ipsum) potentia in actu primo libertas est) principij proximi a quo procedit formaliter delimitatur: atqui scientia procedit immediate, & proxime ab intellectu, tanquam a suo proximo principio: ergo si libertas formaliter proxime scientia est, intellectus realiter formaliter, nec solum materialiter, & identice, liber est.

2. Respondent ex libertate formali proxima actus non recte inferri illam habere ex libertate in actu primo cuiusvis principij proximi a quo actus procedit: quare peccat consequentia ultima argumenti nostri, & illatio ex illa deducta de libertate formali in actu primo intellectus diuini, a quo realiter formaliter, nec solum materialiter, & identice, sicut a voluntate, scientia media procedit. Assumptum patet in actu charitatis proxime formaliter liberi, qui tamen ab habitu, a quo proxime procedit, tanquam a principio non minus nec distantiore quam a voluntate libertatem non trahit: sed a voluntate, quæ alterum actus illius principium, seu comprincipium proximum est: libertas igitur proxima formali actus non arguit cuiusvis sui principij proximi libertatem in actu primo, sed alius tantum: cum ergo ad scientiam mediam principium proximum non solus intellectus sit, sed contingens ipsum conditionatè futurum ab hoc libertatem scientia media trahi satis erit, non ab intellectu; illiusque inde, non autem huius argui formalem libertatem.

3. Contra primò: quia conditionatè futurum contingens non est principium indifferens sive ad virtutis potens in actu primo ad sui cognitionem, vel ad oppositum: ergo, quia ab ipso eius cognitio seu scientia media procedit, non trahit libertatem: siquidem hæc per denominationem formalem extrinsecam ab indifferenti, siveque potenti ad virtutis principio proximo trahitur: ergo, si proxime libera scientia media sit ab indifferenti alterius comprincipij (quod reliquum est) nempe intellectus in actu primo trahi proxime debet: quare intellectus realiter formaliter potentia libera in Deo erit. Contra secundò: quia, cum obiectum conditionatum contingens non sit potentia libera, & indifferens solum erit liberum ut actus quare in sui conditionatam scientiam libertatem formalem proximam immediatam, & primariam non poterit refundere, sed mediatam, & secundariam: sicut actus imperans in imperatum, siue eiusdem, siue diuerse potentie, actum refundit: qui ad illam necessariò consequitur eadem omnino est, ac non alia, ab ea, quæ in illo actu reperitur, solumque in eo mediata actus consequentis libertas, a libertate actus antecedentis, quem sequitur differt, quod sequens actus mediatius, & in illo, antecedens verò immediate in se libertatem eandem sortitur: ut in imperantibus, & imperatis actibus cunctis est videre: atqui libertas formali futuri contingentis conditionati solum est libertas conditionata, non absoluta: ergo, & scientia media libertas subiectiva ex parte actus conditionata solum erit, non absoluta, ut esse merito in tua doctrina supponis.

4. Contra quartò: quia (ut hæc cessarent) rogo, an futurum contingens conditionatum sit principium proximum liberum, & indifferens, ex quo scientia de ipso media libertatem formalem actus immediatè, & proxime trahit, secundum modum intrinsecum suum esse, quod actu quidem non est, per omnes, sed solum esset, si conditio poneretur: an ut vestitum, & coniunctum cum esse actuali, & intentionali, quod in scientia sua media habet: Si postremum ergo scientia media a se ipsa absque alio principio indifferenti proxime, & immediate libertatem trahit: nec solum esse, sed libera esse dicitur, quia est, & quia libera esse, quod est respectum inepitum: secundo & implicatorium: quia cum libertas formali proxima, & immediata actus essentialiter delimitatur ex indifferenti potestare ad virtutis principij, a quo proxime procedit, & scientia media, quæ coniuncta cum futuritione conditionata contingentis, principium, ex quo eadem scientia libera

tatem proximam formalem trahit esse asseritur, indifferens ad existentiam ipsiusmet scientie eiusque negationem non sit, sed omnino determinata ad seipsam, ac sui negationi essentia, & entitate sua repugnans, sicut reliqua omnia sui negationi contradicunt: nec plane ex duplici capite aperitissime repugnat, ut a futuro contingentis conditionato, ut existente actu intentionali in sui scientia media, siue, ut coniuncto cum illa libertatem formalem proximam actus scientia ipsa media trahat. Tum: quia scientia media, ut existens nullo causandi genere, siue physico, siue intentionali sui ipsius principium, seu conditio ex parte actus primi præiungitur esse potest: ut esse oportebat, ad hoc, ut a seipsa, tanquam principio proximo libertatem traheret. Tum: quia a principio omnino determinato ad actum, nec ullatenus indifferenti ad ipsum, cuiusque oppositum formalis libertas actus trahi non potest: ut omittam (quod iam subdam) esse, ac viti mortuum solum intentionalem ad rationem principij, quod posset libertatem in actu refundere, esse insufficientem.

5. Sin autem dicas: futurum contingens conditionatum secundum purum suum illud conditionatum esse, quod actu absolute non est, sed solum foret, si conditio poneretur: proximum libertatis scientie media esse principium. Contra primò: quia ut dixi num. 3. eiusmodi futuritio conditionata contingens non est indifferens, siueque compositis potestatis ad sui scientiam eiusque negationem, sed quatenus de se est determinata, ut eius scientia existat (est, aliud præterea requireretur, ut actu ea existere scientia) ergo a contingentibus ea futuritione conditionato, nequit in sui scientiam libertas refundi: iuxta proxime repetitum principium de necessitate indifferencie requisitæ ex parte principij, a quo in actum derivanda libertas est. Secundo: omne principium a quo in eius actum derivanda libertas est, debet esse principium physicum, & vitale illius actus, ut in omni principio, comperto tali, monstratur: atqui contingens futurum conditionatè secundum eum statum, nec principium physicum nec vitale suæ scientie media est. Ergo nequit esse principium, ex quo in scientiam mediam derivetur libertas. Minor, sola probanda, suadetur: & primo principium vitale suæ scientie non esse, probatione primæ partis satis ostendebatur: siquidem omne principium vitale actus cuiusvis principij physici ipsius esse debet: sed immediatius ex speciali ratione vitalis principij ostenditur: quia omne principium vitale, quia vitale, est principium operatum immanenter actus, cuius principium vitale est: atqui contingens conditionatè futurum suæ scientie media principium operatum immanenter non est: sed in alieno supposito, scilicet Deo: ergo scientie media principium vitale non est: sed nec physicum principium eius scientie operatum esse contingens pro statu futuritionis conditionatè demonstratur: quia principium physice operatum absolute tale, dicitur politice ex parte sui actum absolute existentiam: atqui contingens futurum conditionatè, pro illo statu, actum absolute existentiam politice nec dicit, nec habet in se: ergo nec est principium physicum operatum suæ scientie media.

6. Et sane miraculi instar esset (si forte de facto est) viros non præ hebetudine mentis, sed præ nimio ingenij acumine, & subtilitate, adeo scrupulosos pro principiorum scientie media necessaria existentia physica absolute, & actuali fuisse, ut ne intentionalis quidem principij vim mortuam in actu primo respectu scientie media, absque aliqua extrinseca saltem absoluta physica, & actuali existentia positiua præmissa conditionatè futuris contingentibus concedere ausint, etiam pro eis assignandis extrinsecis in tot arduos anfractus iactentur: & tamen ad hoc, ut eiusdem scientie principia physica sint, (ut oportet, ut in eam libertatem formalem proximam derivent) futuritione, & existentia eorundem contingentium conditionata solum, nondum pro eo statu absoluta existentia positiue posita, & in pluribus eorum pro nullo statu ponenda, satis esse putent: & hæc sit quarta hætenus impugnata solutionis impugnatio, atque ut alias tædium mittam postrema. Nec pug-

ter aliquis nos nostri huius argumenti difficultati hactenus ostendit & confirmata subiaceret: quia, & Scientiam mediā actū esse, ac non esse absolute potuisse nobis, & cunctis facendum necessarium est: quare, & liberam ex parte actus esse ab omnibus est admittendum: inquirendumque principium unde eam libertatem trahat, atque adeo vel ad intellectum, vel ad futurum contingens conditionatum per eadem incommoda & absurda recurrendum omnibus esse: sed hæc is solum dubitet, aut suspicetur, qui Scientiæ mediæ naturam, & rationem eam media nominetur, non penetrauerit: atque vniuersim Scientiæ diuinæ, & essentiam, & adequatum specificatum iuxta à nobis dicta non statuerit: de quibus d. sequenti affatim instruetur. Nunc autem supponat ex ibi dicendis explicatius, Scientiam diuinam ex parte actus, & sui nullam habere proximam libertatem: cum Omniscentia, essentia, & conceptu suo primo sit, atque veritatis omnis de se, & ex parte sui formalis representatio: ac proinde extrinsecus solum à libertate obiectorum per puram extrinsecam denominationem liberam esse eodem subinde libertatis genere, statu, & modo, quem obiecta fortuantur: quo difficultas secundæ huius argumenti nostri nobiscum non agit.

7. Tertiā aliam generalem, & à priori impugnationem verificatiuum & determinatiuum omnium extrinsecorum obiectis quibuscumque, quæ absolute, & de præsentī actū non sunt cum cognoscuntur, & quæ principium generale, quo verificatiua, & determinatiua actualia pro illis cognoscendis necessaria ab aduersariis vniuersim probantur, potius abiicitur, commodius, & clarius producemus certamine sequenti, cum generali principio illi aduersariorum respondeamus, ubi, & illud confutabimus: sed illud tandem contra Recentiores nostros notare hic non omittam: ex eorum doctrina ut libertas nostrorum actuum pro vniuersis que futuriū conditionatæ, & absolute statibus non eueratur (quam euerit certum est mihi, & præcipua horum Recentium impugnatio) tamen Recentioribus Dominicanis arma inde ministrari, quibus se tueantur atque argumentorum nostrorum impetum tutius, leniusque recipiant, imò & fatales, ethnici, & hæretici quoscumque (contra quos speciatim scripsit Augustinus) cum contra ipsos de nostrorum libertate arguimus præscientiam absolutam futuri absolute contingens causam esse non posse: & quamquam ex hæcenus dictis notatum hoc postremum in terminis contra verificatiuum & determinatiuum præscientiæ absolute de absolute futuri, antequam actū, & de præsentī à Deo cognitis à Recentioribus nostris assignatum (præscientiam nimirum absolutam) impugnat: Resiqua verò proportionē seruata idem verificatiuum refellunt: ea tamen contra hoc verificatiuum in terminis reperenda non sunt, cum facile à quouis contra ipsum valeant aptari.

CERTAMEN V.

Principij aduersariorum solutio, & confutatio.

1. Fundamentum Recentiorum duplici ex capite sumitur. Primum: quia, cum ea, quæ actū absolute non sunt, cum cognoscuntur, siue, ut possibilia, siue, ut conditionata, vel absolute futura pro tunc determinate non sunt, nil ex parte ipsorum præcisè sumptorum est, quod determinet ut illa pro tunc esse cognoscantur: quare aliquid extra ipsa designandum necessarium, ut mens ad ea secundum status illos cognoscenda determinetur. Secundum caput est natura, & essentia ipsa veritatis diuinæ Scientiæ quæ infallibilis esse debet: in autem actuale verificatiuum obiecti, quod postius actū non est, designetur, Scientia diuina de ipso non erit infallibilis: sed neque erit absolute vera. Pri-

mò: quia per copulam est, asseritur positum esse de obiecto secundum statum, in quo esse non claudat positum, sed ut summum præcedit ab esse: ergo falsa est illa assertio, non vera, nedum infallibilis. Secundò: quia veritas iudicij cuiuscumque in relatione conformitatis iudicij eius cum obiecto consistit: ergo nequit consistere veritas absolute, quin relatio illa conformitatis ad obiectum consistat: nequit autem relatio illa conformitatis cum obiecto absolute consistere, quovis obiectum absolute consistat: quod in se absolute non consistere pro statibus illis cum pro eis cognoscitur certum nobis etiam est: ergo debet consistere absolute in alio, quod, & ipsius pro illo statu cognoscendi, & cognitionis de ipso verificatiuum actuale, & absolutum sit: Neque intelligi vquam potest, quomodo obiectorum, quæ non sunt, sed solum esse possunt iudicia æternæ veritatis sint, (vbi esse ab omnibus dicitur) cum obiectiua rerum veritas, & verum ab earum entitate, & esse, quod ab æterno non est, re ipsa physice imo formaliter, & metaphysice verofimilis, minime differat: non ergo in ipsis, quoad intrinsecum, sed in alio verificatiuo extrinsecum eorum veritas æterna est.

2. Hæc tamen omnia, quæ in auita adeo Recentiores nostros egerunt, ex aliis principiis delumpta à peritioribus nostris doctoribus iam pridem dissecta sunt, imò & neglecta: quia pura æquiuocatione & ignorantia obiectiui nisi deprehensa sunt, ex quo primum opponeretur. Respondeo igitur facile ex dictis diu. 4. & d. 5. quæst. 1. certam. 4. & primo vniuersim rogo, an, ut obiectiua veritas omnis, quæ iudicio cognoscitur, & attingitur, cognoscatur, debeat esse absolutum habere actū, & exercitū, quod determinet, aut verificet cognitionem, aut iudicium, quod de ipsa habetur? rogoque rursus, an illo extrinsecum determinatiui, aut verificatiui illud habeat? si vtrique interrogationi affirmatiue (vt tuo principio, & argumento coniectarie debes) respondeas: ergo, cum per simplicem intelligentiam, scientiam mediā, & præscientiam absolutam cognoscantur ab æterno, ex quo non erant, possibilia, futura, tum conditionata, tum absolute, nec solum eorum determinatiua, per determinatiua, & verificatiua tua esse absolute, & cognoscibilia obiectiue præhabere debent, ut cognoscantur, ecce per aliquod extrinsecum illud esse actuale augmentum, quod asseri eis scientiis dicis, in eis obiectis reuera cognitæ admittis, quod est paradoxum, nec intrinsecum obiectorum illorum statum (qui præter determinatiua, & verificatiua tua scientia etiam cognoscitur) immutat: quare, & de illius status cognitione, & obiectiue esse quoad intrinsecum, si quid tua difficultas præstat, omnino consistit.

3. Etenim vel in illo intrinsecum satis determinatiui est, ut tunc, & pro eo statu quoad intrinsecum sumptum cognoscatur, cum absolute non est, & pro statu pro quo absolute esse actuale, & exercitum non includitur, vel non est satis determinatiui, & verificatiui: si non est, quoad intrinsecum: nec status ille, nec obiecta quoad intrinsecum cognoscantur, sed solum determinatiuum, & verificatiuum cognoscitur: si in eo, quoad intrinsecum sumptum satis determinatiui, & verificatiui est, ut præ impossibile, seu neutro modo futuro cognoscatur actū: ergo determinatiuum, & verificatiuum actuale, & absolutum sumptum: vltius aliquid esse, & iudicari possibile, vel alterutro modo futurum, non est iudicari esse actū absolute, & de præsentī: huic autem iudicio verificando nulla existentia actualis absoluta, siue possibilibi, aut futuro intrinsecum, siue extrinsecum subleui: quinimo officit ut contra præsentiam futurorum in æternitate arguebamus, arguantque recentiores nostri contra quos agimus, ratione illius non posse verificari iudicium de futuris, sed de præsentibus: quare, si solum secundum eam præsentiam cognoscantur, falso cognosci futura, & futura.

4. Negari demum non potest possibile, & alterutro modo futurum secundum intrinsecum etiam eorum statum, nec solum secundum sui determinatiuum, aut verificatiuum cognosci à Deo, ac proinde terminare scientiam diuinam: quare in intrinsecum eorum, secundum statum suos, & aptitudinem terminandi cognitionem veram sui secundum intrinsecum sui, & status illius, quæ non est in prædicatis intrinsecis chimæ, & in statu neutro modo futurorum, ergo est ex parte Petri v. g. & cuiuslibet possibilibi.

ibilis determinatio pure passivæ terminandi cognitio- nem veram de sui possibilitate, quoad intrinsecum, præ chimæta, & impossibili, è suorum prædicatorum repu- gnantia; sed nulla alia determinatio obiectiva præter passivam pure terminandi requiritur, vt à Deo cogno- scantur, verèque possibilia iudicentur, quæ possibilia sunt præ chimæta, & impossibilibus: ergo, vt possibi- lia in eo statu cognoscantur, & iudicentur talia, præ im- possibilibus, determinatio alio extrinseco non egent: & idem est de iis quæ alterutro futuritionis modo & sta- tu futura sunt, atque vt talia cognoscenda. Minor proxi- ma probatur: quia, quæ solum reminiſcunt se habere possunt respectu suæ cognitionis in determinatione pure passivæ, & terminatiua satis determinationis obiectivæ habent, vt cognoscantur: ita vero solum se habent obie- da omnia extrinseca respectu cognitionis diuinæ, quæ de se, & conceptu suo actualis formalis representatio anti- cipata quadit omnis obiecti extrinseci, vt sæpe monuimus d. 2. §. 4. & 5.

5. Atque hæc primum caput, ex quo generale illud aduersionum principium probatur, imo, & caput secun- dum, prædicunt, sed secundi huius probationes ex ve- ritate, & infallibilitate scientiæ diuinæ speciatim disci- mus, prima erat ex copula est in iudicio de eorum pos- sibilitate, aut futuritione imbitæ significatio: quia quæ possunt non sunt: cum esse iudicantur, falso esse iudi- cantur. Hæc tamen probatio ignorantie significationis copulæ est in iudiciis de rerum possibilitate, aut aliis quæ actuale absolutum esse eorum, nec important, nec concernunt, vt sunt necessaria sunt, omnino nititur; vt enim d. 3. quæst. 1. certam. 4. ex communi Philosophorum dicta, dicamus copula est propositionum in materia necessaria abstrahit à tempore, neque illud concernit, quia solum de causa æternæ, ac necessariæ veritatis esse dicuntur; quæ autem in materia contingenti sunt, quia prædicantur contingens important, quod non; nisi in tempore, potest subiecto, de quo prædicatur, accide- re, esse contingens, & in tempore per copulam iudicii concernitur; non tamen eodem modo: sed de futuro, de præterito, vel de præſenti iuxta verbi substantiui va- rias per tempora & modos suos inflexiones: quod si esse actuale & de præſenti absolutum ad propositionum suæ de futuro, siue de præterito veritatem requireretur, non solum otiose, sed inepte essent in verbis introdu- ctæ verborum per varios modos, & tempora varia in- flexiones.

6. In propositionibus vero in materia necessaria per copulam est sola connexio identitatis necessaria prædicati cum subiecto significatur, quin tempus ali- quod configitur vltius: idemque suo modo de propositionibus de futuro conditionato dicendum est, est de prædicato contingenti sunt: quia tempus, & exi- stentia contingens hypothesis non importatur absolute, sed suspensæ. v. g. si esset cogitatio, seu vocatio, & sub ea existentia, & esse suspensio fore consensus asse- ritur; nusquamque actu, & de præſenti absolute esse; imo nec fore absolute de futuro: quare; est actu, & de præſenti non sunt, quæ possibilia, vel solum condi- tionate futura iudicantur ratione configitur tempore essendi per copulam à veritate cuiusmodi iudicia non possunt defecere: quia nullum tempus absolute essen- di eis copulis de obiectis illis configitur, in pro- positionibus autem de præterito, vel futuro, est tem- pus per copulam importetur essendi, seu existendi abso- lute obiecta illa, non tamen præſens, & actuale, cum ita de eis, vel fore, vel fuisse iudicatur: quare nec de- fectu actualis existentie eorum absoluta de præſenti, quæ eorum iudiciorum copula nusquam concernitur, à veri- tate iudicia illa defecit.

7. Tertia, ratio pro veritativum ex relatione con- formitatis iudicii ad obiecta, quam essentialiter iudicii cuiusvis veritas actualis dicit, nequitque actu absque actuali consistentia vtriusque extremi, nempe iudicii, & obiecti consistere, futilissima est: conformitatis enim cum obiecto relatio, quam actualis veritas dicit, non est cum obiecto, vtrumque, & vt absolute existente en- titate, sed cum obiecto vt representatur: quare ad eam comparationem, & veritatem actualem iudicii, & cogni-

tionis sit est, quod ita obiectum sit, vt representatur, & iudicatur de illo; quin actu illud, & de præſenti du- ratione esse obiectum, cum iudicatur sit opus, ad cu- ius iudicii actuali veritatem; immo vero, si iudicium de prædicato contingenti de præſenti non sit, sed de pu- re futuro, veritas eius actualis non consistit: cum eius- modi iudicio asseratur prædicatum actu, & de præſenti non esse, & posterius primo fore: & sane, cum status futuritionis alterutris vel possibilitatis iudiciis, de qui- bus agimus, asseratur esse de iis, quæ actu absolute non sunt cum eis debet esse iudicii conformitas: & vero, est determinatiua, & veritativum actu absolute, & de præ- ſenti sunt: status ille, & obiecta ipsa secundum se, & quoad intrinsecum non sunt; & tamen cum illis debet esse iudicii conformitas, vt actu sit verum: quare eodem tuo argumento, & tu impugnaris; nisi asseras nihil præ- ter determinatiua æternæ, & diuinæ, quæ assignas, à Deo cognosci, ac proinde impudenter & erronee obiectorum extrinsecorum omnium, antequam sint scientiam ipsi ne- ges, vel possibilia, & alterutro modo futura per ea de- terminatiua, & veritativum formaliter in sua, vel possibi- litate, vel futuritione alterutra omnino constitui, quo- vtrorumque futurorum contingentium eueres liberta- tem: cum eorum determinatiuorum, & veritativorum positio in ea doctrina nostræ libertati non subiacet. Sa- tius igitur erit, tutiusque, & protius verum asserere re- lationem conformitatis intentionalem similitudinem actualis existentie in duratione iudicii, & obiecti non requi- rere, nisi iudicio ea similitudo enuncietur: sicut nec requi- ritur localis vtriusque similitudo, vt in loco, quo de distanti obiecto iudicatur, sit actualis veritas: & ratio est, quia in- tellectus cognitione, & iudicio suo seu intentionali repre- sentatione sicuti loca omnia ita, & tempora penetrare potest & transcendere.

8. Sed quid tandem illud est obiectivum esse, ad quod terminatur iudicium illud, cuiusque veritas, & conformi- tatis relatio cum de obiectis iudicatur, quæ tunc non sunt? an absolute existentie de præſenti? certe si id queris, nodum in scypro queris: siquidem in obiectis ex fide, vt dixi, necessario cognoscendis pro statibus; pro quibus actu, & de præſenti esse non claudunt, esse præſenti actu, & absolute, quasi tactu percipere, & pal- pare conaris; si aliud esse obiectivum & intentionale queris, designabo facile ex dictis disput. §. quæst. 1. certi. 4. sed mentem acutè, atque ad illud percipiendum radi- cati sensum renuntia, qui solum præſentia, & actualia percipiunt: est quandoque futura præſentia ipsi, & præſentia: & pro futuris, & præteritis absolute facilius perceptu assignabo: nempe absolute pro aliqua duratione existentiaque asseritur. Pro possibilibus illud obiectivum esse, quod, est extrinseca pura denomina- tio extrinseca à cognitione non sit (neque enim reflexa cognitione, & iudicio opus est vt cognoscantur) extra cognitionem tamen physice absolute actu non est: quin rationis signum sit: quia absolute esse in rebus po- test, vt cognoscitur, & iudicatur; est cum reflexe esse pro eo statu, quoad intrinsecum iudicamus ficto illum esse vestimus, directe vero necessariam connexio- nem prædicatorum non fictam, & non repugnantem; cognoscimus, atque enunciamus. Idemque iuxta dicta de futuris conditionate proportionem seruata dictum pu- ta. Nec maioris explanationis capacia sunt; quia ex ter- minis, & vocum apprehensione nota, vt pleraque alia; sin; explicata mihi (amabo te) conce- prum notissimum existentie clarius, quam ea voce simplici significatur.